

Іванова Тетяна Георгіївна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту банківської діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
t_ivanova_03@ukr.net

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ КРИПТОВАЛЮТИ ЯК ІНВЕСТИЦІЙНО-СПЕКУЛЯТИВНОГО АКТИВУ

Тези присвячені аналізу одного з підвидів цифрових валют — криптовалюти. Розкрито зміст дефініції «криптовалюта». Виявлено переваги та недоліки криптовалюти у порівнянні з паперовими і електронними грошима як інвестиційно-спекулятивного активу.

Глобалізація, нестримне зростання грошових ринків, загальна комп'ютеризація і розвиток ІТ-технологій спричинили за собою появу в нашому суспільстві величезної кількості додаткових інститутів, фінансових інструментів і нових форм взаємодії між людьми. Одним з таких інститутів в сучасному світі виступають електронні гроші. Криптовалюти — новий вид електронних грошей, що швидко набирає популярності. За даними «CoinMarketCap» сьогодні в світі існує 699 видів криптовалют, їх сумарна ринкова капіталізація збільшилася на 53 % з початку 2017 р., з 17,7 до 27,144 млрд. дол. США [1] при тому, що в січні 2016 р. становила 6 млрд. дол. США [2].

Під дефініцією «криптовалюта» розуміють вид цифрової валюти, заснований на складних обчисленнях деякої функції, яку легко перевірити зворотними математичними діями, основною схемою емісії якої є принцип докази виконання роботи «Proof-of-work» та/або Proof-of-stake [3]. Даний принцип має на увазі, що єдиний спосіб випускати валюту — це витратити величезні комп'ютерні потужності на виконання великої кількості обчислювальних задач. Функціонування системи відбувається децентралізовано в комп'ютерній мережі, що розподілена [4, 5].

Вперше термін «криптовалюта» почав використовуватися після появи пірингової платіжної системи Bitcoin, яка була розроблена в 2009 році людиною або групою осіб під псевдонімом Сатосі Накамото [6]. Биткойн це одна з перших криптовалют та на сьогодні — найпопулярнішою.

До основних переваг використання криптовалюти можна віднести:

1. Відсутність інфляції. У системі Bitcoin максимально можлива грошова маса обмежена та збільшується з визначеною швидкістю. Тому, товарні ціни залишаються на однаковому рівні, що призводить до відсутності знецінення валюти. Завдяки цьому в системі не існує інфляції. Але, є різновиди криптовалют, яким притаманна інфляція. Яскравим прикладом є система криптовалют під назвою «Peercoin». Її особливістю є відсутність обмежень на об'єм емісії монет, але швидкість здобуття монет визначена. Тому для цієї системи характерна інфляція у розмірі 1 % [7].

2. Анонімність. Кожен клієнт зберігає інформацію про всі виконані транзакції і кількість Bitcoin у гаманці. Ні банки, ні податкові служби, ні держава не можуть контролювати обмін монетами між гаманцями користувачів, що скорочує надходження податків до державного бюджету. Але, оподаткування криптовалют може бути присутнє у самій системі. Система під назвою Freicoін має на меті подолання однієї з основних проблем сучасних грошей, яка пов'язана з накопиченням валюти замість її інвестування. Це може призвести до дестабілізації цін та загальмувати економічний розвиток. Тому, для подолання цієї проблеми введено річний податок «за простій» у розмірі 5 %, яким автоматично оподатковуються всі транзакції. Цей податок повинен стимулювати постійний обіг валюти в системі [7].

3. Значна економія витрат на емісію грошей. Оскільки система Bitcoin є нематеріальною, то чеканка монет і друкування банкнот, а також пов'язані з цим витрати на обслуговування є непотрібними. А звідси, можливе спрощення банківської та фінансової системи [8].

4. Низький рівень комісії. Платежі за допомогою криптовалют на даний момент проводяться або без комісії, або з неймовірно низькими комісіями. Користувачі можуть включати комісії в транзакції, щоб отримати пріоритет при обробці — це дає більш швидке підтвердження транзакцій мережею. Крім того, існують процесингові компанії, які допомагають торговцям в здійсненні транзакцій, переводячи криптовалюту в електронні валюти, які відправляються безпосередньо на рахунки підприємців день-в-день. Так як ці сервіси засновані на біткоїнах, вони пропонують комісії набагато нижче, ніж при використанні PayPal або пластикових карт [9, 10].

5. Пірінгова мережа криптовалют. У подібних мережах немає головного сервера, який відповідає за всі операції. Протоколи

працюють як однорангова мережа, на зразок торентів. Обмін інформацією (в нашому випадку — грошима) відбувається між 2–3 і більше програмами-клієнтами. Транзакції виробляються сотнями розподілених серверів (майнерами). Ні банки, ні податкові, ні держава не можуть контролювати обмін грошей між гаманцями користувачів [11, с. 10].

6. Захищеність. Криптовалюту не можна скопіювати.

Опоненти використання системи Bitcoin наводять декілька недоліків віртуальної валюти. Анонімність переказу коштів заважає державі контролювати переміщення валюти, що робить можливим безперешкодне виведення коштів з країни, а також це дає інструмент для розвитку ринку нелегальних товарів. Дефляційна природа валюти призводить до скорочення витрат населення і збільшення їх накопичень. А це негативно впливає на економіку країни в цілому. Саме через це більшість країн є противниками використання криптовалюти. Центральні банки і регулюючі органи в усьому світі побоюються криптовалютою через відсутність засобів контролю. Передусім їх турбує безконтрольна емісія, точніше неможливість впливати на емісійний центр [12, 13]. До основних недоліків використання криптовалюти можна віднести:

1. Відсутність гарантій. Власники біткойнов не мають ніяких гарантій, що вони хоча б зможуть повернути свої гроші, які в них вклали. Курс біткойнів встановлюється ринком, і при настанні якихось глобальних фундаментальних обставин може навіть впасти до нуля. Ніхто не може гарантувати, що такого не станеться. Крім того, біткоїн як валюта нічим не підкріплена, крім обчислювальних потужностей, використовуваних для його створення [14].

2. Неможливість контролювати рух капіталу. Для того щоб скористатися засобами, вкладеними в систему Bitcoin, необхідно мати доступ в інтернет, програмне забезпечення і пароль від власного гаманця. Незалежно від географічного розташування, громадянства та інших факторів, людина може використовувати свої гроші і при цьому не платити які-небудь податки за ввезення або вивезення капіталу, декларувати ці кошти або взагалі повідомляти владі своєї країни чи країни, в яку відбувся переказ коштів. Фактично використання криптовалюти робить людину незалежною від регулюючих фінансових інститутів, банків, правоохоронних органів. Системи криптовалют роблять капітал абсолютно вільним, що лякає центральні банки різних країн, оскільки контроль за рухом капіталу є одним з основних джерел

влади.

3. Втрата пароля до електронного криптогаманця або його неприцездатність ведуть до безповоротної втрати всіх, що знаходиться в ньому.

Виходячи з вищевикладених переваг та недоліків криптовалюти як інвестиційно-спекулятивного активу, констатуємо, що:

– популярність криптовалют загрожує стабільності національних валют, підриваючи цим статус світових резервних валют. Інтерес до криптовалюта стрімко зростає, в зв'язку з затребуваністю в світі «справедливих грошей», повною анонімністю і захистом від підробок;

– криптовалюта — більш зручний засіб платежу, зберігання та накопичення;

– різке коливання вартості криптовалюти приносить дохід світовим центральним банкам, у яких з'являється можливість заявляти про небезпечність зберігання коштів у системі Bitcoin;

– стабілізація курсу валют і відсутність інфляції стають причиною того, що економічно активна частина населення буде відмовлятися від національної валюти на користь криптовалюти. Через це центральні банки та фінансові установи змушені вимагати заборони її використання.

Література

1. CryptoCurrency Market Capitalizations // Telegram. [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://coinmarketcap.com/>.

2. Рынок криптовалют вырос в полтора раза с начала 2017 года. [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://forklog.com/rynok-kriptoalyut-vyros-v-poltora-raza-s-nachala-2017-goda/>.

3. Обзор цифровых валют. [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: http://www.prostobank.ua/internet_banking/stati/obzor_tsifrovyyh_kriptoalyut.

4. Here's why Bitcoin is the future of money [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <https://www.cnet.com/news/heres-why-bitcoin-is-the-future-of-money/>.

5. Что такое криптовалюта? [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://onecoins.info/chto-takoe-kriptoalyuta.html>.

6. 12 удивительных фактов о «криптовалюте» Bitcoin. [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://hitech.vesti.ru/news/view/id/3771>.

7. Гончаренко О. С. Особливості функціонування криптовалют на

світових ринках. / Гончаренко О. С. // Николаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського — випуск 5. — 2015. [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/168.pdf>.

8. The government, blockchain, bitcoins, cryptocurrencies. — 2015. [online]. [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <https://www.governmentblockchain.org/wp-content/uploads/2017/03/2016-08-11-05-Government-Blockchain-Whitepaper.pdf>.

9. Bitcoin: Questions, Answers, and Analysis of Legal Issues. — 2015. [online] [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <https://fas.org/sgp/crs/misc/R43339.pdf>.

10. Bitcoin Project. [online]. [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <https://bitcoin.org/uk/faq>.

11. Багинський О.В. Перспективи використання криптовалюти Bitcoin / О.В. Багинський // Матеріали міжнародної наукової конференції — К.: НТУУ «КПІ», 2014. — С. 10-11.

12. Правовое регулирование криптовалютного бизнеса. — февраль 2017. [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://axon.partners/wp-content/uploads/2017/02/Global-Issues-of-Bitcoin-Businesses-Regulation.pdf>.

13. Правомірність використання в Україні «криптовалюти» Bitcoin: офіційне роз'яснення Національного банку України від 10.11.2014 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://www.bank.gov.ua/>.

14. Bitcoin Foundation Ukraine. [online]. [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://www.bitcoinua.org/#what-is-bitcoin>.

УДК 336.76

Коляда Тетяна Анатоліївна,
к.е.н., с.н.с., доцент,
доцент кафедри фінансів
Університету ДФС України,
t.a.koliada@gmail.com

КРИПТОВАЛЮТИ ЯК НОВИЙ АКТИВ ДЛЯ СПЕКУЛЯТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Збільшення частки фінансових інструментів, які у своєму обігу повністю втрачають кореляцію з виробничим процесом та починають розвиватися на власній відтворувальній основі, визначають специфіку сучасних трансформацій — віртуалізацію та фінансомізацію економічних процесів і глибокі якісні зміни в